

8. Oběžný majetek podniku

- Vymezení, dělení, obsah jednotlivých skupin, oceňování, koloběh OM, evidence, normy zásob.

Znaky:

- používá se kratší dobu než 1 rok
- spotřebovává se (jednorázově)
- neustále mění svou podobu
- nižší pořizovací cena

Koloběh OM

- likvidnost oběžného majetku je dána časem, který je potřeba k přeměně jednotlivých forem na peníze
- doba nutná k uzavření jednoho koloběhu se nazývá doba obratu a ovlivňuje likviditu podniku (platební schopnost)

Dělení OM

- **1) ZÁSoby**
  - největší část OM
  - má hmotnou podobu

a) materiál

1. základní suroviny (přechází do výrobku, tvoří podstatnou část výrobku)
2. pomocné látky (součást výrobku, dotváří odlišné vlastnosti výrobku)
3. provozovací látky (potřebují se pro výrobu – pohonné hmoty, oleje, čisticí prostředky...)
4. náhradní díly (pro vlastní spotřebu podniku – nákup pro sebe – např. jedna součástka, která bude k dispozici pořád)
5. vratné obaly (přepravky, kontejnery, lahve, basy, bomby...)
6. drobný majetek (nářadí, nástroje,...) PC je nižší než 80 000 Kč u DRHM, a u DRNM nižší než 60 000 Kč.

b) nedokončená výroba

- je ve stavu, kdy ho nemůžeme prodávat
- materiál prošel určitými technologickými operacemi, ale celý výrobní proces ještě není dokončen

c) polotovary vlastní výroby

- dají se prodávat, odděleně skladovat, obvykle je to část finálního výrobku (konečného) – většinou náhradní díly

d) výrobky

- v podniku jsou shromažďovány ve skladu, než se exportují odběratelům (odbytový sklad – maloobchod, velkoobchod)

e) zboží

- výrobky, které byly nakoupeny, jsou na skladě a beze změny jsou prodávány zákazníkům – nejčastěji v obchodě-> výrobky jsou určeny k dalšímu prodeji

f) zvířata

- drobná zvířata
- **2) KRÁTKODOBÉ FINANČNÍ PROSTŘEDKY**
- a) krátkodobé cenné papíry
  - šeky, směnky
- b) ceniny
  - kolky, poštovní známky, dálniční známky, poukázky, stravenky
- c) peněžní prostředky
  - bezhotovostní peníze – uložené na účtech u bank
  - hotovostní peníze – v pokladně v podniku, určené pro úhradu drobných nákupů
- Velikost peněžních prostředků v pokladně není stanovena zákonem, je stanovena vnitřními předpisy podniku (určuje si sám)

- **3) POHLEDÁVKY**
- = nároky podniků na peněžní prostředky, které jim dluží jiné subjekty NH – nejčastěji vznikají při dodavatelsko-odběratelských vztazích
  - do doby než odběratel zaplatí, má **dodavatel u odběratele pohledávku**
  - **odběratel má závazek**, než splatí dluh
  - Pohledávky k **odběrateli, zaměstnancům** (služební cesta), **dodavateli** (zaplatím zálohu dopředu)

Pořízení

- a) nákup
- b) vlastní výroba
- c) vklad společníka
- d) bezúplatné nabytí (dárcovství, dědictví,...)
- e) vyčleněním z osobního vlastnictví
- f) prostřednictvím dodavatelsko-odběratelských vztahů

- **Postup při nákupu**
- 1. výběr dodavatele
  - kvalita, cena, rychlost dodání, reference (spolehlivost), hospodářský úspěch, způsob dopravy
- 2. sjednání dodávky
  - objednávka – kupní smlouva
- 3. uskutečnění dodávky dodací list, faktura
- 4. převzetí od dopravce
  - hrubý příjem a čistá přejímka
- 5. skladování
  - příjemka, skladní karta, výdejka
- 6. výdej ze skladu

Druhy zásob

- **Běžná zásoba**
  - výše zásoby, pro uspokojení běžné potřeby
- **Pojistná zásoba**
  - musí být vždy v podniku
  - musí krýt zpoždění dodávce popřípadě zvýšenou spotřebu
- **Technická zásoba**
  - používá se, pokud se musí materiál před výrobou upravit
- **Příležitostní zásoba**
  - využití slev a výprodejů
- **Minimální zásoba**
  - množství, kdy se musí objednat materiál, aby při příchodu dodávky byla na skladě alespoň pojistná zásoba
- **Maximální zásoba**
  - množství, které by zásoba neměla přesáhnout
- **Optimální zásoba**
- **CELKOVÁ ZÁSoba** = BĚŽNÁ + POJISTNÁ + (TECHNICKÁ + PŘÍLEŽITOSTNÍ)
- **MINIMÁLNÍ ZÁSoba** = DODACÍ LHŮTA x PRŮMĚRNÁ DENNÍ SPOTŘEBA + POJISTNÁ ZÁSoba

Normy zásob

- **ZÁSoboVÁNÍ** = podniková činnost, jejíž cílem je zajistit podniku materiál v požadovaných druzích, množství (kvantita), kvalitě a čase
- v optimálním množství (moc = zabírá prostory a peněz; málo = nemůžeme vyrábět)
- velikost zásob materiálu může být evidována ve dnech (na kolik pracovních dní mi materiál vystačí), v naturálních jednotkách (množství – v kg, km, litry, aj...) nebo v penězích (nutné pro účetnictví)

- **1) Časová norma zásob = Čnz**

$$\check{C}nz = 1/2 d + p + t$$

- **d = dodávkový cyklus** (období mezi dvěma po sobě následujícími dodávkami zboží, vyjadřuje na kolik dní má výrobce zásobu materiálu, včetně rezervy)
- **p = pojistná zásoba** (rezerva podniku při neočekávaných událostech (např. živelná pohroma, povodeň, požár, aj...))
- **t = technická zásoba** (vyjadřuje čas, který výrobce potřebuje k tomu, aby připravil optimální vlastnosti materiálu, ze kterého bude vyrábět)

- **2) Norma zásob v naturálních (měrných) jednotkách = Zn**

$$Zn = \check{C}nz + s$$

- **s = denní spotřeba materiálu** (kg, ks, m, litry, aj...)

- **3) Norma zásob v penězích = Zp**

$$Zp = Zn \times j$$

- **j = cena za měrnou jednotku materiálu** (1 kg = 400 Kč mj)

Koloběh OM

- **Doba obratu** = čas potřebný k uzavření jednoho koloběhu oběžného majetku
- závisí na charakteru oběžného majetku, technologickém postupu výroby
- čím je doba obratu delší, tím více finančních prostředků potřebuje podnik mít k dispozici/zrychlením doby obratu může přinést podniku vyšší zisk a snížit potřebu fin.prostředků
- **k měření rychlosti obratu zásob se používají tyto ukazatele**
  - **počet obrátek** = celková spotřeba/průměrná zásoba
    - udává kolikrát za rok proběhne materiál celým koloběhem
  - **doba obratu** = $360/\text{počet obrátek}$
    - udává za kolik dnů proběhne jeden koloběh

Oceňování

a) Při pořízení

- pořizovací cena
- vlastní náklady
- reprodukční cena
- **b) Při spotřebě** (protože nakupujeme od různých dodavatelů, ale do nákladů musíme počítat s jednou cenou)
  - **aritmetický průměr**

- metoda FIFO („first in, first out“) – od nejstarší zásoby k nejnovější

LIKVIDITA PODNIKU

- platební schopnost
- schopnost podniku platit závazky ve stanovených termínech

LIKVIDNOST OBĚŽNÉHO MAJETKU

- dána časem, který je potřeba k přeměně jednotlivých forem OM na peníze